

KORT OM...

Miljö är en ödesfråga

Katastrofala översvämningar, svår torka, miljontals flyktingar... Miljöfrågorna är livsviktiga för oss alla men det är de fattiga som drabbas först när naturresurserna sinar och klimatet förändras. Världssamfundet står inför utmaningen att halvera fattigdomen och samtidigt minska miljöförstöringen. Sidas arbete med ödesfrågor som klimatförändringar, energi, rent vatten, biologisk mångfald, ekologiskt jordbruk och naturkatastrofer är mycket omfattande.

Varför ger Sverige stöd till insatser för miljön och en hållbar utveckling?

Dagligen kommer nya larmrapporter om klimatförändringar och tillståndet för vår planet. Det går inte att tala om framtiden eller utveckling utan att ta hänsyn till naturens villkor.

Det finns starka samband mellan fattigdom och miljö. Fattigdom kan driva fram miljöförstöring – när människor är tvungna att överutnyttja naturresurserna för att överleva. Miljöförstöring kan i sin tur leda till fattigdom. När havet är utfiskat, skogarna skövade och jorden utarmad återstår inget annat.

Eftersom fattiga människor ofta är direkt beroende av vad naturen kan ge för sin överlevnad drabbas de hårdare när resurserna tryter.

Att ta hänsyn till miljöfrågorna är inte en lyx mänskligheten kan unna sig när vi tycker att vi har råd med det utan avgörande för en hållbar produktion, för matförsörjning och för ekonomisk tillväxt. Det är omöjligt att vinna kampen mot fattigdomen om man inte tar hänsyn till de naturresur-

ser och den miljö som människor är beroende av och ska bygga sin försörjning på.

Miljöförstöring och ett ohållbart utnyttjande av naturens resurser leder bland annat till att:

- miljontals människor tvingas leva i hungersnöd
- miljontals barn dör på grund av sjukdomar som beror på förorenat vatten eller brist på sanitet
- risken för naturkatastrofer och för allvarligare effekter av naturkatastroferna ökar
- risken för väpnade konflikter ökar
- miljontals människor blir miljöflyktingar
- demokratiska system hotas när människors livsutrymme krymper
- ekonomisk tillväxt som sker på bekostnad av miljön kostar mer än den smakar – det är dyrt och kanske omöjligt att reparera miljöskadorna.

Hur länge har Sverige gett stöd till insatser för miljön och en hållbar utveckling?

Ända sedan 1988 har Sida haft ett särskilt miljöuppdrag. Det innebär att

allt bistånd ska vara genomtänkt ur miljösynpunkt. Även om inte alla insatser har en miljökomponent måste Sida ha analyserat hur – och om – de kommer att påverka miljön.

Miljöuppdraget fördjupades i december 2003 då riksdagen fattade beslut om Sveriges Politik för Global Utveckling (PGU) med målet att bidra till en rättvis och hållbar utveckling i världen. Förutsättningarna för att bekämpa fattigdomen formuleras där i åtta så kallade huvuddrag, varav ett är: Ett hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön.

Andra viktiga utgångspunkter för utvecklingssamarbetet är millenniemålen och de internationella konventionerna, till exempel klimatkonventionen, Montrealprotokollet (om skydd för ozonlagret), konventionen om biologisk mångfald, Stockholmskonventionen (om att begränsa vissa kemikalier) och konventionerna om miljöfarligt avfall.

Millenniemålen – ett gemensamt åtagande

De åtta så kallade millenniemålen som världens länder enades om 2000 innebär att det för första gången finns en internationell agenda för utvecklingssamarbetet i världen. Det övergripande målet är att minska andelen människor som lever i fattigdom till hälften 2015. Det sjunde målet handlar om att säkra en miljömässigt hållbar utveckling och värna om våra gemensamma globala tillgångar som till

exempel ett stabilt klimat, biologisk mångfald, skog och vatten.

Vad gör Sida för miljön och en hållbar utveckling?

Om fattigdomen ska kunna bekämpas på allvar måste utvecklingen ske i samklang med naturen.

Sida, och andra biståndsgivare, betonar utvecklingsländernas eget ansvar för att bekämpa fattigdomen och utnyttja sina naturresurser på ett hållbart sätt.

Sidas stöd handlar mycket om att underlätta utvecklingsländernas eget arbete med att utveckla och anpassa metoder och kompetens till lokala förhållanden. Det är ju inte givet, eller ens troligt, att teknik och metoder som passar i Sverige automatiskt fungerar någon annanstans. Därför är stöd till kapacitetsutveckling mer hållbart.

Sida bidrar också till forskning och till den internationella debatten om fattigdom och miljö.

Sidas arbete med miljö och fattigdom är mycket omfattande, särskilt som alla insatser eventuella påverkan på miljön ska analyseras och beaktas. Många insatser har också ett renodlat miljöperspektiv. Grovt räknat – för gränsdragningen är svår – satsar Sida cirka två miljarder kronor på insatser med miljöinriktning.

Exemplen som följer är bara smakprov för att ge en uppfattning om variationen och den geografiska spridningen.

Omfattande utbildningsprogram

Varje år finansierar Sida ett stort antal kurser med deltagare från samarbetsländerna. En tredjedel av kurserna handlar om hållbart utnyttjande av naturresurser och omsorg om miljön. Deltagarna har ofta kvalificerade tjänster inom områden som är strategiska för en hållbar utveckling.

Förebygga naturkatastrofer

Minst en kvarts miljard människor drabbas varje år av naturkatastrofer som stormar, torka och översvämning. Med förändringar i klimatet blir extrema väderförhållanden vanligare. Hårdast drabbas de fattiga. Sida arbetar för att mildra konsekvenserna av naturkatastroferna för dem och för att stärka samarbetsländernas förmåga att förebygga naturkatastrofer.

Ren energi – ett möjligt alternativ

Dagens energiförbrukning leder till att växthusgaserna i atmosfären ökar trots att en stor del av jordens befolkning bidrar minimalt till utsläppen. Cirka två miljarder människor lever utan tillgång till el, eller annan energi, för matlagning, uppvärmning och belysning. Sida stödjer samarbetsländernas arbete för att hitta rena energikällor och öka kunskapen om metoder att spara energi.

Insatser för det livsviktiga jordbruket

I många av Sidas samarbetsländer är de fattiga beroende av jordbruket.

Klimatförändringarna påverkar förutsättningarna för jordbruk. Sida bidrar till insatser för att utveckla nya odlingsmetoder och för ekologiskt jordbruk.

Rent vatten – en förutsättning för liv

Tillgången till rent vatten är en förutsättning för människors liv och hälsa. Sida medverkar, på flera fronter, till att utveckla och förbättra metoder för att ta tillvara de vattenresurser som finns.

Ett globalt arbete för biologisk mångfald

Över 12 000 djur- och växtarter är utrotningshotade i världen. Genom Swedish International Biodiversity Programme, (Swedbio), bidrar Sida till arbetet med att stärka och skydda jordens naturresurser och dess ekosystemtjänster som till exempel luft och vatten.

Det marina initiativet

Utfiskning kan leda till att 400 miljoner människor i de fattigaste länderna i Afrika och Asien drabbas av undernäring. Sidas marina initiativ främjar en långsiktigt hållbar ekologisk och ekonomisk utveckling av haven och kustområdena.

Handel och miljö

Sida arbetar för ökad förståelse för de komplexa sambanden mellan handel och miljö hos representanter för stater och företag i både Nord och Syd. Målet ska nås genom stöd till forskning, dialog, möten och information.

Läs mer

På Sidas webbplats finns fler exempel och texter om arbetet med miljöfrågor och utveckling. Under rubriken publikationer kan man ladda ner *Miljö – kunskap för hållbar utveckling* (Sida 2006) för fördjupad information.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

UTVECKLING OCH MILJÖ – NÅGRA NYCKELTAL

En svaghet i de flesta av dagens modeller för att beräkna ekonomisk utveckling är att de inte tar med förslitningen på naturen eller ekologiska tjänster i beräkningen. Världsbanken har samlat en del uppgifter i *Little Green Data Book 2006*. Här är ett axplock som ger en bild – om än långt ifrån heltäckande – av situationen i de länder som fick mest stöd av Sida 2005.

Länder som fick mest stöd av Sida 2005	Sötvattenstillg. m ³ per pers.	Utsläpp av koldioxid/pers. av el/pers kWh	Konsumtion av el/pers kWh	Utröttningshotade däggdjursarter	Antal bilar per 1000 inv.	GNS*
1. Tanzania	2 232	0,1	54	34	**	2,0
2. Moçambique	5 164	0,1	339	12	**	-1,0
3. Sri Lanka	2 575	0,5	325	21	13	10,4
4. Etiopien	1 744	0,1	30	35	1	-3,2
5. Uganda	1 402	0,1	**	29	2	-2,9
6. Ryssland	29 981	9,8	5 480	43	140	-4,4
7. Bosnien & Hercegovina	9 080	4,7	2 096	8	**	**
8. Afghanistan	1 925	0,0	**	12	**	**
9. Sudan	845	0,3	81	16	**	-9,4
10. Kenya	619	0,2	125	33	8	10,5
11. Vietnam	4 461	0,8	433	41	**	14,6
12. Nicaragua	35 293	0,7	361	6	16	1,8
13. Västbanken & Gaza	13	**	**	**	**	**
14. Zambia	6 987	0,2	576	11	**	1,4
15. Serbien & Montenegro	5 401	**	3 975	10	**	**
16. Bangladesh	754	0,3	128	22	0	18,7
17. Rwanda	1 070	0,1	**	13	**	9,1
18. Sydafrika	984	7,6	4 509	29	92	5,6
19. Kongo, dem. rep	16 114	0,0	87	29	**	-3,3
20. Mali	4 572	0,0	**	12	**	4,4
Sverige	19 017	5,8	15 403	5	453	19,4

*GNS (Genuint nationellt sparande) är ett mått för sparande minus förbrukning av kol, olja, gas, skog och mineraler, koldioxidutsläpp, förslitning av byggnader och infrastruktur. Investeringar i utbildning tas också med, fast på pluskontot.

** Uppgift saknas

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
www.sida.se, sida@sida.se